

добросусідства за використання всіх можливостей, які б усунули «прикордонні бар'єри в головах людей» та призвели до необмеженої та вигідної транскордонної співпраці [3]. Партія – повноправний член Європейського вільного альянсу. Також діють регіональні партії в Тіролі: «Список Фрітца Дінкгаусера» (Liste Fritz Dinkhauser; заснована у 2008 р.) та «Вперед, Тіроль» (Vorwärts Tirol; заснована у 2013 р.); у Бургенланді: «Бургенландський список» (Liste Burgenland; заснована у 2010 р.).

Таблиця 1. Класифікація етнорегіональних партій (Р. Дандой)

категорія	підкатегорія	вимоги
протекціоністські (м'які вимоги)	консервативні	визнання, збереження
	партисипаторціоністські	доступ, участь
децентралістські (помірні вимоги, виклики внутрішньому порядку)	автономістські	влада всередині регіону
	федералістські	влада у федеративному вимірі
	конфедералістські	влада у конфедеративному вимірі
сецесіоністські (сильні чи радикальні вимоги, виклики міжнародного порядку)	індепендистські	незалежність
	іредентистські	незалежність (включаючи приєднання до іншої держави)
	раттачистські	приєднання до іншої держави

Література

1. Brancati D. The Origins and Strength of Regional Parties // British Journal of Political Science. 2008. Vol. 38. Pp. 135 - 159. DOI: 10.1017/S0007123408000070.
2. Dandoy R. Ethno-regionalist parties in Europe: a typology // Perspectives on Federalism. Vol. 2 (2). 2010. pp.194-220.
3. Enotna Lista. URL: <http://www.elnet.at/partei/C28/> (дата звернення: 30.11.2021).
4. Hepburn E. Regionalist Party Mobilisation on Immigration // West European Politics. 2009. vol. 32(3). Pp.514-535.
5. Strmiska M. Conceptualization and typology of European regional parties: a note on methodology // Středoevropské politické studie – Central European Political Studies Review. ČÍSLO 2–3, ROČNÍK V., JARO–LÉTO 2003. URL: <https://journals.muni.cz/cepst/article/view/3940/5311> (дата звернення: 30.11.2021).

УДК 32:316.61

Пашина Н. П.,

доктор політичних наук, професор кафедри політології та міжнародних відносин

ПОНЯТТЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ПОЛІТИКИ ІДЕНТИЧНОСТІ У РОБОТІ Ф. ФУКУЯМИ «ІДЕНТИЧНІСТЬ: ПРАГНЕННЯ ДО ВИЗНАННЯ І ПОЛІТИКА НЕПРИЙМАННЯ»

Френсіс Фукуяма є одним із найбільш читаних представників західної наукової спільноти, чії роботи викликають завжди великий інтерес та дискусії в інтелектуальному співтоваристві. Його робота «Кінець історії та остання людина», що вийшла 1992 року, стала світовим бестселером і досі викликає суперечки, а ім'я самого автора вже давно стало трендом у політології [1].

Не менш оригінальні погляди містить робота автора «Ідентичність: Прагнення до визнання та політика неприйняття» [2], яка присвячена сучасним проблемам західного

світу та політиці ідентичності з погляду ліберальної демократії, тому що все одно найкращого людство нічого не придумало. У книзі показується, що права особистості, які лежать в основі лібералізму, можуть породжувати не лише роздроблений індивідуалізм, а й сприятиме соціальній консолідації. Зокрема, на думку Фукуяма, боротьба за ідентичність є основою консолідації груп людей, а визнання ідентичності та гідності людей є основою ефективної роботи громадського механізму, незалежно від того, в якій країні це відбувається, у країнах арабського світу чи в США. Саме вимога «визнання та поваги до своєї ідентичності» - є сьогодні істотним фактором того, як розвивається сьогодні світова політика [2, с.23]. У цьому автор спирається на твердження Гегеля, що «боротьба визнання є головною рушійною силою людської історії, ключем розуміння зародження сучасного світу» [2, с.34].

Фукуяма підкреслює, що терміни ідентичність, як і, як і політика ідентичності, мають сучасне походження, хоча опис їх сутності зустрічається вже у давньогрецької філософії Сократа і Платона [2, с.38-45].

Ідентичність, на думку Фукуяма, є універсальною категорією, властивою всім людям. В основу ідентичності Фукуяма закладає поняття «тімос», що означає «частину душі, яка шукає визнання» [2, с.48] і «переживається емоційно через почуття гордості, сорому та гніву» [2, с.168]. Ідентичність виникає через протиріччя між внутрішнім «я» та зовнішнім соціальним світом, який не визнає та не поважає цінність та гідність цього внутрішнього «я» [2, с.33]. Оскільки «...прагнення визнання закладено у природі людини, сьогодні почуття ідентичності швидко перетворюється на політику ідентичності...». Автор вважає, що більшість політичних конфліктів «від демократичних революцій до нових соціальних рухів, від націоналізму та ісламізму до політичних зіткнень в університетських кампусах сучасної Америки – можна звести до проявів політики ідентичності» [2, с. 34]. Сучасну політику ідентичності, робить висновок автор, рухає прагнення до рівного визнання груп, які були маргіналізовані товариствами [2, с.47-48]. При цьому автор зауважує, що «...прагнення рівного визнання може легко перерости на вимогу визнання переваги групи. Багато в чому це є суть історії націоналізму та національної ідентичності, а також деяких форм нинішньої політики релігійного екстремізму» [2, с. 47-48].

У цілому нині, сучасна концепція ідентичності, робить висновок автор, поєднує три різні феномени:

«Перший – тимос, універсальний аспект людської особистості, який жадає визнання.

Другий – різниця між внутрішнім і зовнішнім «я», і навіть моральна перевага внутрішнього «я» над зовнішнім суспільством, яка сформувалася як ідея лише у Європі початку Нового часу.

Третій - концепція гідності, що розвивається, згідно з якою визнання гідний не вузький клас людей, але всі і кожен» [2, с. 63].

Таким чином, універсалізація поняття "гідності", особисті пошуки людини перетворюються на політичний проект і лежать в основі багатьох політичних рухів та конфліктів. У західній політичній думці розуміння цієї проблеми ми знаходимо у роботах Руссо, Канта і особливо у філософії Гегеля.

До елементів сучасної концепції ідентичності, яка, на його думку, сформувалася на початок XIX ст., Фукуяма відносить:

- «відмінність між внутрішнім та зовнішнім;
- першість внутрішньої суті людини над існуючими соціальними структурами;
- розуміння того, що гідність внутрішнього «я» ґрунтується на моральній свободі;
- уявлення, що всі люди поділяють цю моральну свободу;

- вимога визнання цього вільного внутрішнього «я» [2, с. 66-67].

Загалом, вважає Ф. Фукуяма, політичний порядок усередині країни та на міжнародній арені буде залежати від збереження ліберальних демократій, які можуть забезпечити «правильний тип інклюзивної національної ідентичності».

Література

1. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек [Текст] ; пер. с англ. М. Б. Левин. М. : ООО "Издательство АСТ" : ЗАО НПП "Ермак", 2005. 588 с.
2. Фукуяма Ф. Идентичность: Стремление к признанию и политика неприятия ; Пер. с англ. М. : Альпина Паблшер, 2019. 256 с.

УДК 009:004.9.001

Пашина Н. П.

доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та міжнародних

Мендрін О. В.

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 052 Політологія

ЦИФРОВА ГУМАНІТАРИСТИКА: ІСТОРІЯ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

Цифрова гуманітаристика (Digital Humanities) є перспективним напрямком, що активно розвивається у сучасних гуманітарних дослідженнях. Зростаюча кількість публікацій у цій галузі, а також поступова інституціоналізація напрямку, що виявляється у створенні асоціацій, спеціалізованих журналів, заснування конференцій, призвели до затребуваності даного напрямку підготовки на ринку вищої освіти, появи спеціалізованих університетських курсів у даній галузі.

Водночас, Україна, на поточному етапі, швидше освоює світовий досвід, ніж є помітним центром інновацій у даному напрямку досліджень, хоча, не можна не відзначити, що з'являються окремі лекційні курси, напрями підготовки, майстерні для проведення спільних досліджень, проводяться конференції у різних вузах країни, серед яких Український католицький університет, національні університети «Києво-Могилянська Академія», «Острозька Академія», «Львівська політехніка», КНУКіМ тощо.

Вивченню різноманітних аспектів розвитку цифрової гуманітаристики присвячено велику кількість публікацій різного формату, серед яких необхідно вирізнити «Маніфест цифрової гуманітаристики» (2011) – лаконічний документ, який на високому рівні узагальнення досвіду розвитку напрямку формулює основні його характеристики. Велике значення для розвитку напрямку мала публікація довідкових та хрестоматійних видань, таких як: «A Companion to Digital Humanities» (2004, перевидане у 2008), «Understanding Digital Humanities» (2012), «Defining Digital Humanities. A Reader» (2013), «A New Companion to Digital Humanities» (2016), «Research Methods for the Digital Humanities» (2018), «The Routledge Companion to Media Studies and Digital Humanities» (2018), «The Routledge Companion to Digital Humanities and Art History» (2020), а також збірників «Debates in the Digital Humanities» (2011, 2016, 2019). У зазначених роботах автори намагаються продемонструвати широку палітру думок та напрямів розвитку сучасної ім цифрової гуманітаристики. Питання історії розвитку цифрової гуманітаристики торкалися у багатьох публікаціях, серед яких можна окремо виділити роботи С. Хоккі (S. Hockey), М. Таллера (M. Thaller), П. Свенсона (P. Svensson).